

ELŐFIZETÉS:
Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.
A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyomdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Kereskedelmi egylet.

Az ethika nem szegény ember számára teremtett és annak egyik oldalhajlása, az udvariasság is csak a zsebig terjedhet a szegény emberről. A drága én, az ő végtelenül fokozódó szükségleteivel, a család az ő nem nélkülözhető hiábavalóságával, a közélet az ő tengernyi adóival; mind megannyi vétója az önzetlenségnek. A tiszta ethika devalválódott és a „do ut des“, az uralkodó valuta évezredek óta. A közönséges életnek ezek a tagadásba nem vehető tényei, oly mélyen égették be bélyegüket erkölcsi életünkbe, hogy már meg sem botránkozunk annak egyes nyilvánulásain, hanem a magasabb ethikát mintegy természetellenesnek tartjuk.

Noha lépten-nyomon találkozunk ezeknek a tényeknek számtalan bizonyítékaival, még sem tagadható, hogy edes mindnyájunkban él egy sokszor meg nem ismert, talán ugyancsak annyiszor félreismert óhajlás vagy vágyakozás egy magasabb színvonalu erkölcsi élet után. Hogy az élet zordonságai, beléletünknek ezeket a gyengébb rügyeit fölötté gyakran megfagyasztták és tönkre teszik az igaz: hogy mi magunk is nem ritkán, mint haszon nélkül való fölösleges hajtasokat letördeljük és félre dobjuk; az is igaz: de nem kevésbé igaz, hogy teljesen kiirtani még sem bírjuk soha sem.

A társadalom maga csinálja az ő erkölcsanát. Nagy változásokon megy keresztül ez az erkölcsanát ép úgy mint a társadalom maga; de ha általánosan elfogadott szabályainak a mélyére tekintünk, ott mindig megtaláljuk az ethikai alapot. Ép ezért nem bujhat ki ezen szabályok alól senki más, mint a világtól teljességgel elvonultan élő ama choréta, akinek vagy nem kell semmi sem, vagy meg van mindene ami kell.

Ilyen társadalmi szabály a társulási kötelesség. Ez is amolyan titkos vágyon alapul, mert tudva tudjuk, hogy a környezet igen nagy befolyással van kedélyületünkre. Míg a szorosabban vett saját környezetünk az ő élő és élettelen egyedeivel fogva tartja kedélyünket úgy, hogy megszokott gondolatmenetünkben nem bírnak kijutni; addig az idegenebb környezet új irányba tereli azt. Hogy ez az újabb irány a nemesebb, az eszményibb felé vezessen, szükséges, hogy a társulás ismét bizonyos kipróbált szabályok szerint történjék. Ezek a gondolatok vezették Nagy

Széchenyit, a mikor a kaszinók megteremtésére vállalkozott és a következmények mutatják, hogy itt is eltalálta a leghelyesebb, a legbiztosabban célhoz vezető utat.

Mert kell, hogy az ember művelődjék, kell, hogy a napi fáradozások közé bizonyos pihenés ékelődjék, kell, hogy a polgártársaival való érintkezésben csiszolódjék, kell, hogy szórakozzék, kell, hogy kedélyét és testét pihenve szórakoztassa és szórakozva pihentesse, kell, hogy szabad időt szakítson magának és kell, hogy ezt a szabad idejét kellemes társaságban és kellemes környezetben tölthesse valahányszor neki lehet és tetszik. És kinek van erre nagyobb szüksége, mint a kereskedőnek? A kereskedő folyton folyvást huzza igáját, nap-nap után, szakadatlanul. A pihenő ideje legtöbbször csak percekre van szabva, gondoskodnia kell tehát, hogy ezeket a rövid perceket lehetőleg kiaknázza.

Ákárhányszor halljuk a panaszt, hogy csak az üzletben érzi jól magát, mert az üzleten kívül nem tudja, hogy mitévő legyen idejével.

Ennek nem szabad így maradnia, ezen segítenők kell maguknak a kereskedőknek!

Volt idő, nem is olyan régen, a mikor a kereskedőnek jó lélekkel nem merték volna nálunk tanácsolni, hogy saját otthonát alapítsanak. Akkor volt az, a mikor a kereskedő túrt existenciát. Akkor az volt a helyes, hogy a különböző uri egyesületekbe iratkozzanak be; de oda se járjanak sokat; mert kinézik őket. Manap nagyot fordult a világ. Manap a kézműzet termelője és forgalomba hozója, mint produktív foglalkozást üzők, teljesen egyenrangúak minden más improduktív társadalmi állásbelivel. Manap az állam maga praeniumokkal buzdítja az új kereskedelmi telepeket. Manap egy Széll Kálmán, egy Wekerle és még sok más örömmel vállalkozik arra, hogy egy pénzintézetnek áldozza munkarejét, pedig még egy félszázad előtt is ugyancsak lenézték nálunk a pénzmanipulánsokat.

Ma már kötelességük a kereskedőknek, hogy egyesületet alkossanak. Szerezzenek az egyletnek kellemesen kényelmes otthonot, akad közülök elég férfi, a kik az adott keretbe szépen bele fogják illeszteni mindazt, a mit az egyes, a köz, a kor és a társadalom kívánalmi követelnek. Egy kevés áldozatkészség bizony kell ehhez; de meg is hozza bőven a gyümölcsét.

Nem szükséges az elérhető eredményt rózsás színekkel festenünk. Hiszen csak szét kell tekinteni más, Zombornál akárhány kisebb városban, hogy meggyőződhesünk, miszerint semmi sem alkalmasabb a kereskedelem megmozdításának és a kereskedők jól érzésüknek előmozdítására, mint egy virágzó „Kereskedők egylete.“ Ez a közös otthon megvalósítja a magasabb színvonalu vágyakat úgy a közre, mint az egyesre nézve egyaránt.

Fel a munkára tehát, munkához szokott polgártársak! Alkotni, aztán kényelmesen pihenni.

Dr. Kabos Márton.

A kalocsai érsek és a néppárt. Ezen cím alatt a „Pesti Hirlap“ a többek között így ír: A lefolyt általános választásoknál a kath. főpapok többsége tudvalevőleg teljesen passzív magatartást tanúsított. — Ugyanezt lehet mondani a semleges egyházmegyék plébánosairól is, bár itt már a kivételek jóval gyakoribbak voltak, a nélkül mégis, hogy ez a megyés püspökök figyelmét fölébresztette volna. Ellenben a mi a káplánokat illeti, ezek legtöbb helyen nagyon is aktív politikát folytattak s alig van az országban egy kerület is, a hol a szabadelvű jelölt meg nem ismerkedett volna a káplánok korteskedésével. Most ez a kalocsai kerületben is így megy s itt is, mint másutt, a káplánok azzal korteskednek, hogy Császkai kalocsai érsek is akarja a néppárt diadalát. Most arról értesítenek minket, hogy ez az állítás teljesen valótlan. Császka, a töle utasított kérés papoknak ismételve kijelentette, hogy ő nem ad utasítást és senkinek a politikai meggyőződését nem akarja befolyásolni. Papjainak kell annyi belátással rendelkezniök, hogy tudják, mit kíván az egyház és a haza java. Ha az érsek ezen választást a papok a néppárt javára zsákmányolják ki, ez az ő tényük, de az világos tévedés, hogy az érsek a néppárt diadalát akarja.

Uj vámtörvény. A pénzügyminiszteriumban tárgyalások folynak a jelenleg érvényben levő vámtörvény és vámszabályzat reformálására. Az osztrák kormány már tavaly foglalkozott ezzel a dologgal s el is készítette az új vámtörvény tervezetét, mely most alapjául szolgál a magyar pénzügyminiszteriumban folyó tárgyalásoknak. Az új törvény a jelenlegi, közel 60 év előtt megállapított szabályzatokat modern alapon reformálja s ha a két kormány álláspontja egybehangzó lesz, úgy már a jövő év folyamán törvényhozási tárgyalásra kerülhet.

A tovarisovai választás. Az „Alkotmány“ folyó évi november hó 5-én megjelent számában egy közlemény jelent meg Adamovitsnak, a kerület volt néppárti jelöltjének tollából. A cikket szöszterint közölte a „Zombor és Vidéke“ vasárnapi száma is. Mi nem akartunk a cikkre nyomban reflektálni; mert be akartuk várni a dolog természetes fejleményét, be akartuk várni az erre illetékes egyének nyilatkozatát. Ez a tiltakozás megtörtént, a mennyiben a tovarisovai

A „BÁCSKA“ tárcája.

MINDENSZENTEK UTÁN.

Írta: Móra István.

I.

Lucskos, hideg köd ereszkedik a batárra. Az a kilenc kup kukoricaszár a kerten kívül, a jegenyefák a belsőség végén meg a Hajagos szomszédok birgeszárnyékjuk: az a világ karimája. Ezeken túl se le, se föl semmi, csak a lomha nagy üresség: a köd.

A tanya fölött áthúzó varnyucsapat is csak a károgásáról tetszik meg.

Satyi, a mindenes-gyerek, még a sáros ekével tülkszik, nem állja ki szó nélkül azt a furcsa károgaást s az istállóban heverő hideglelés juhászhoz fordul igazsáért.

— Hallja ked azt a varjut, Éram bácsi?

Az öreg juhász kőletlenül felel rá.

— Hallom hát.

— Aztán mit szól ked hozzá?

— Hó lesz, ücsém, hó.

— Biztos ked benne?

Sávój Éram fölingesztelődik erre a kételkedésre; ha egészséges volna, azt se mondom, hogy fültöven nem takaritaná a mindenes, de így csak a fülére buzza a sipkát, a másik oldalára fordul, be a fal felé és csendesken morog magában:

— Értesz tán magyarul, te paklincs . . . te . . . béka.

Ámbátor hiszen tudja azt a mindenes nagyon jól, hogy csakugyan hóra hajlik az idő, de hát mikor az ember ilyen legényesorba lép, mint ő az idén, — mondom, ilyenkor könnyebb a lelkinek, ha ellenkezhet. És mikor látja, hogy a vén juhász sipkahegyig bebujt a szür alá, csak azért is, hogy az ott settenkedő kanász-gyerek előtt csillegtesse a bátorságát, felel még egy zokszót.

— Ugy tesz ked, mintha maga vóna a százesztendősvé jövendőmondó, a kalendárjom gazdája.

Nagy csendesen mondja tovább:

— Pedig csak vén göthös . . . vén sárgaságos.

II.

A gazda pedig azzal ül le a pitarban a nagy padkára:

— No asszony, most már nem bánom, ha szekerce esik is. A buza: hála istennek, kikelt; az őszi árpa bujkal; a tarlót fölugaroltuk, — a bor hajnalik, a disznók esznek, javulnak.

Az asszony keveri, keveri a rántást. A szeme környéke, a füle tája mosolyog, de a szájával panaszkodik.

— Könnyű keteknek, hé, — könnyű az embernek. Nekünk meg most kopogtat a bolondunk. A kender, a vartás, a foltozás . . . az ünnepek, a kendtek kedvetelése, a dinomdánom, a kártya, a tor . . . A ludat ócsollja ked mindég, ahogy eladom, a ruhát drágállja, akivel a gyerekeket betakarom. Az is bolond, aki férj-höz mén.

Arra aztán egy csöppet se szomorodik el Szaniszló András, hanem odakusol a tűz mellé, belemeríti a pipáját, — s még szijja, odasandalt, föl az asszony szemé közé, félkézze a térdeit ölelvén:

— Nagy dolog, hallod: eredj haza apádhhoz, olyan lány lesz még tebeülled, mint a nem tudom kiből. Csak úgy válogatsz oszt, mint a kanász a kolombban.

A nagy, teli, negyvenesztendősvé asszony ráfogja az urára a főzőkanalat:

— Elmenjen ked innen, még szépen van ked, vén csunya.

De akkor már békén mosolyog minden ábrázata. Azonközben hazaérnek a gyerekek az iskolából.

— Dicsértessék . . .

— Mind öreg az ember!

— Szép, jó estét kívánunk.

— Egyétek meg, ha olyan jó.

A Lajos gyerek, aki egész nyáron által a kanász mellett bojtárkodott, azon nyersséggel vág vissza:

— Hallja ked, ne nagyon gorombáskodjon ked a köszönésfogadással, mert épen a tanítónk is itt van velünk, a pedig furcsa ember.

— Hun van hé?

— Elsőbb bement az istállóba Éram bácsihoz.

A kisebb gyerek, Krisztina odasugta az anyjának:

— Edes szülém, hallja ked, nem mihozzánk gyttt ám a tanító, hanem az öreg Sávójhoz . . . De hizza ked be edes szülém . . . Ugy-e behizza ked?

III.

Fene ember ez az új tanító csakugyan. Hijják valahova: mén is, nem is. Nem hijják: egyszer csak elmén beállt a gyerekekkel. Ma Péterhez, holnap Pálhoz, ma szegényhez, holnap boldog mellé. Se szép szóval, se eszem-izommal oda nem lehet gombolyítani egy házhoz; tán még tovább időz ott, ahun azt se mondják neki: eb vagy kutya, ülj le, el ne vidd az álmunkat.

Ő maga ellenben lelkére köti mindenkinek, akit megtsiztelt:

— Aztán edes bátyám, nagy ut mellett lakok, ne kerüljön el, ha arra leszen járása. Meg hiszen most már, mindszent után szabad az ember, rá is erő, szerda, szombat este sose csukom be az ajtót, mindig arra várakozok, hátha gyűn valaki. Nem vagyok ám rossz ember én se.

Amire aztán az a felelet, hogy:

— Nono, majd egyszer.

IV.

Hanem azért nem mén az olyan könnyen. Kötve köll hinni az urfélének, ha csak tanító is. Lehet abban valami politika, hogy így egyformán edesgeti magához a szegényt is, a tehetést is. Fene tudja, hátha kormány megbizottja. Akkor pedig adjon isten jó éjszakát!

Anyi azonban bizonyos, hogy a gyerekefele bomlik érte. Ugy hogy meghazudtolja a tulajdon edes apját, ha a tanító dolgába avatkozik.

Még nem aztán, addig biztatják a Gyömrey-gyerekek bölcs, katonaviselt szélmolnárját, hogy: ugyan Sándor bácsi, menjen ked át egyszer ehhez az új tanítóhoz, tapasztalja ked is.

Rá egy hétre azután az a hír árad ki körül a szélmalomból:

Kegyuri ülés. Zombor szab. kir. város kegyuri bizottsága 1896. évi november 15-án délelőtt 10 órakor a városbáza nagytermében rendes közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. A zombori róm. kath. templompénztár, iskolai és Kórits József-féle kápolnai alap 1897. évi költségelirányzata. 2. A nyugdíj-szabályzat előkészítő bizottságba két tag megválasztása. 3. A zombori magy. kir. pénzügyigazgatóságának f. évi 58265/V. számú végzése, a temető céljaira megvett föld után az egyenérték mentesség tárgyában. 4. A zombori róm. kath. egyház-pénztár-kezelőségének jelentése, dr. Vadas Kálmán által az iskolai alapba visszafizetett 2718 frt 30 kros tőke és a törlési nyugta kiadása tárgyában. 5. A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi batóságának folyó évi 8631. számú végzése dr. Vadas Kálmán által lefizetett 2718 frt 30 kr bekebelezett zálogjog törlése tárgyában. 6. Főtisztelendő apát-plebánus ur előterjesztése a plebániához melléköpületeinek gyökeres tatarozásának elrendelése és a bemutatott költségvetés elfogadása tárgyában. 7. Főtisztelendő apát-plebánus urnak f. évi 37. számú megbízásra tett jelentése a felmerült 62 frtnyi költségeknek kiutalványozása tárgyában. 8. Főtisztelendő apát-plebánus előterjesztése néhai Szeitrich Károlyné 27 frt 50 kros, Demény Mihály 100 frtos és Tomásevits Józsefné 83 frt 60 kros miscalapító-levelének elfogadása tárgyában. 9. Özv. Kulungyits Istvánné és Pasztrovi István kérvénye a Havi-Boldogasszony kápolnájának fűresedésbe jött örölmás elnyerése tárgyában. 10. Zombor város tanácsának f. évi 10952. számú megkeresése a nagytemető bővítéséhez megvett föld után 25 frt birtokváltozásdíj megfizetése tárgyában. 11. Ewald Jakab 60 frt 48 kros számlája felmerült és teljesített munkálatokért leendő kiutalványozása tárgyában. 12. Zombor város róm. kath. egyház-pénztár-kezelőségének a párber hátralékok behajtása tárgyában előterjesztése. 13. Nagyméltóságú és főtisztelendő Császka György kalocsai érsek ur öccselélelő Császka György király emlékszóbor fentartására letéteményezett 200 frtról szóló alapító-levelé. 14. Simatits Mihály zombori kalybamester 36 frtos számlája. 15. Főtisztelendő apát-plebánus ur bemutatja a templom részére beszerzett egyházi ruházat után felmerült 142 frt 30 krról szóló számlát kifizetés végett. 16. Időközben beérkező tárgyak.

Baróti Beke József. Baróti Beke József, 1848—49. honvéd ezredes, tb. vármegyei főszámvevő november hó 11-én zomborban elhunyt. Az elhunyt ezredes, kit 84 éves korában ragadott el a halál az élők sorából, a szabadságharcnak egyik vitéz katonája s jeles vezére volt. 48 előtt az osztrák hadseregben szolgált mint kapitány; mikor a szabadságharc kiütött, egy pillanatig sem habozva, a hazának ajánlotta fel szolgálatait. Erdélyben harcolt székely katonáival s nem egyszer szerzett dicsőséget a magyar névnek, vitézségnek az osztrákok elleni harcokban. Vitézsége, hadvezéri talentuma különösen kitűnt a piskii csatában. Ezt a győzelmet Bem Beke segítségével vívta ki, a ki a legkritikusabb időben érkezett meg székelyeivel s a csatát csakhamar Bem részére döntötte el. A szabadságharc lezajlása után 8 évig várfogságban volt, a honnan kiszabadulván, pár év múlva Bácsmegyében vállalt hivatalt. Mint megyei alszámvevő és tb. főszámvevő 20 évnél tovább hivatalnokodott. Beke Józsefet az általános tisztel és szeretet környezte s őszinte részvét kísérte az örök nyugalom helyére. A család a következő gyászjelentést adta ki: Baróti Beke Vilma a saját, valamint alulirt rokonai nevében is a legmélyebb fájdalommal tudatja, hogy forrón szeretett atyja, illetve fivérének s sógoruk baróti Beke József 1848—49. honvédezedes és tb. vármegyei főszámvevő folyó hó 9-én est 6 órakor, életének 84-ik évében, a halotti szentségek átjatos felvétele után, jobblétre szenderült. A megboldogult földi maradványai folyó hó 11-én délelőtt 10 órakor fognak a gyászházban (Farkas-utca 88. sz.) beszenteltetni és a Szent Rókus sarkterben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szentmise áldozat pedig ugyan e hó 12-én d. e. fél 9 órakor fog a helybeli róm. kath. templomban a Mindenhatóknak bemutatattni. Zombor, 1896. évi november hó 10-én. Legyen nyugalma csendes! Emléke áldott! Özv. Barabás Józsefné sz. Beke Julia, Özv. Benkő Dénesné sz. Beke Veroka, Özv. Benkő Napoleonné sz. Beke Gusztá, Özv. baconyi Benedek Sándorné sz. Beke Jozsefa, Beke Mária, nővérei. Kézdí-Vásárhelyi Benkő Rezső, nyug. m. kir. honvéd tábornok, sógora. Özv. Bek e Dénesné sz. Rakóczy Zsófia, Özv. Beke Gyuláné sz. Enyedy Irma, sógoróni.

A zombori kerékpár-egyesület működő tagjai ez uton is felkértek, miszerint turakönyveiket folyó évi november hó 30-áig az egyesület I-ső menetparancsnokához beadni sziveskedjenek, mert a batáridón tul beadott turakönyvek figyelembe vételni nem fognak. Mayer K. L. I-ső menetparancsnok.

Tanítválasztás. Baracsán községi tanítói Simrák Károly választott meg.

Sajtópör a kurian. Az újvidéki katolikus főgimnáziumnak mult évi érettségi vizsgálati elkeseredett hírlapi polemát idéztek elő, mely dr. Nemes Sándor és Városv Tivadar között az Újvidéki Hírlap hasábjain lefolyt. Történt ugyanis, hogy Szoboszlai János az érettségi vizsgálaton megbukott s dr. Nemes Sándor lap-szerkesztő a vizsga balsikerét annak tulajdonította, hogy Szoboszlai protestáns létere az írásbeli vizsgálaton a protestantizmus üdvös hatásáról elmélkedett, ami a katolikus főgimnázium tanári karában nagy recenziust szült. Dr. Nemes ezt meg is írta lapjában s Városv Tivadar gimnáziumi igazgató tiltakozott a vád ellen, amire aztán megint Nemes felelt s a polémia azzal végződött, hogy Városv sajtópört indított dr. Nemes ellen. A szegedi esküdtbírósg tárgyalta a pört s a főtárgyaláson a vádlott viszonydat emelt a panaszos ellen, a bíróság azonban mindakettőt felmentette a becsületsértés és rágalmazás vádjá alól s Városv Tivadart a sajtópörben felmerült költségek fizetésére kötelezte. Az ítélet ellen a peres felek semmisségi panaszszal éltek, de a kuria sajtótanácsa Székely Ferenc kuriai bíró előadása alapján elvetette a semmisségi panaszt.

Tanárok lakbéré. A vallás- és közoktatástügyi miniszter utasította Verbász község elöljáróságát, hogy az ottani gimnázium tanárainak 100 frtnyi lakpénzét f. évi szeptember hó 1-től kezdve az állami tanárok lakpénzének minimumáig, azaz személyenként 200 frtra emelje fel.

Tűz. Szerdán délelőtt 9 óra körül tűz volt városunkban. Hameder Károly, városi virilistának a nemesmiliticsi-utca végén levő majorjában egy istálló gyulladt ki eddig ismeretlen okból. A tűzoltók csakhamar megjelentek a színhelyen s a tűzet lokalizálták.

Színház. Itt a színi évad. Csütörtökön már játszanak színészeink. A közönség kíváncsian várja a társulatot, mert annak tagjai közül alig ismer egyet-kettőt. Hogy milyen lesz a társulat, azt persze előre tudni nem lehet. Reméljük a legjobbat! A „P. H.“ legutóbb a következőket írta a Kunhegyi társulatról: A szolnoki színházban Kunhegyi Miklós színiigazgató jó napokat lát. A jeles szervező talentumra valló társulat és az ügyesen összeállított műsor megtörte a szolnoki közönségben azt a közönyt, amelyet mindenkor tanusított a színbázzakkal szemben és csaknem naponta telt ház előtt játszik a társulat. Szerdán, csütörtökön, Ujházy Ede vendégszerepelt Kunhegyi színházánál a „Constantin abbé“ ban és a „Garasos alispán“ ban. Vasárnap ismét lerándult Ujházy Szolnokra. Ez alkalommal Szilvágyi „Cigány“ a került színre. A vendégművész Zsiga szerepében rengeteg sok tapsot kapott. Az egyébként össze-vágo jeles előadásban kiváló része volt „Rózi“ személyesítőjének, Holéczy Ilonának, kit felvonások után háromszor-négyszer hívtak lámpák elé, sőt az örülési jelenetben nyílt színen részesítettek zajos óvációkban. A többi szereplők közül kiváltak Szelenyi Emilia mint Rebeka, továbbá V. Takács Mariska, Tomesányi Rusi, Balog Árpád, Kemény és Kömlei. — Csütörtökön volt a társulat drámai primadonnájának, Holéczy Ilonának jutalomjátéka és bár előző két estén Ujházy vendégszerepelt, mégis telt házat tudott csinálni. A Vasgyáros Claire szerepét választotta jutalomjátékul s tapsban, óvációban bőven volt része. Előadás után bankettet rendeztek tisztelőire.

Pályázat. A Papházy Demeter-féle alapítványból a görög keleti vallású szegénysorsu s férjhez menendő eljegyzett leányok, avagy az év folyamán férjhez mentek az alapítványi tőke kamataiból évente egyenként 42 frtnyi segélyben részesítendők lévén, felhívattak mindazok, kik ezen segélyben részesülni óhajtanak, hogy szegénységi bizonyítvány, egy a polgári anyakönyvezető dr. Matzits Pál városi tanácsnok által kiállított eljegyzési, esetleg esketési bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványait a városi tanácshoz címezve folyó évi november hó 20-ig bezárólag annyival is inkább nyújtsák be, mert a később beérkező folyamodványok figyelembe vételni nem fognak.

A bukott önkéntesek tisztí vizsgája. Nevezetes rendeletet adott ki újabb a hadügyminiszterium az egyéves önkéntesek érdekében. Tudvalevőleg eddig csak azok az önkéntesek tehettek tisztí vizsgát, kik az első évet jó eredménnyel végezték s kivételképen azok, kik ugyan két évet szolgáltak, de jó magaviseletükkel kiérdemelték a tisztí vizsgára való bocsáttatást. A hadügyminiszterium most közzéteszi, hogy azok az önkéntesek is jelentkezhetnek tisztí vizsgára, kik ugyan az első év végén a tisztí vizsgán elbuktak, de a második évre szabadságoltattak. Megjegyzendő, hogy ez csak kedvezmény, a második évre szabadságolt önkéntesek a tisztí vizsgára nem kötelezhetők. Aligha fog akadni olyan önkéntes, ki erre a vizsgára jelentkezik, minthogy ez esetben a második évben is kénytelen az illető „a katonai kiképzetésben részt venni.“ Ez a második esztendő nagyon is nagy áldozat.

A sorozások szigorítása. A sorozásoktól távol maradó állításkötelezettek száma évenként 30—33 ezer főre rug, a teljesen ismeretleneké pedig 20—24 ezer főre tehető. E tetemes szám arra bírta a honvédelmi minisztert, hogy ezután a miniszterium kebeléből miniszteri biztosi minőségben szakközvegeket fog kiküldeni, kiknek főlada lesz a sorozójáris tisztviselőt ellenőrizni, a nyomozási iratokból a helyszínen való fellévisgálás által maguknak közvetlen meggyőződést szerezni arról, hogy a puhatólakos helyes irányban és kellő buzgalommal tetteik-e meg. A miniszter külön rendeletben utasítja most a törvényhatóságokat, hogy a sorozási tisztviselők az eddiginél fokozottabb erélyvel és buzgalommal fogantositák az állításkötelesek nyomozását, az iratokat a legnagyobb rendben ügy vezessék, hogy azok kívánatra a miniszterhez fölterjesztetők legyenek, esetleg pedig a kiküldött miniszteri biztosok azokat fellévisgálhassák.

A segédkönyvezető vádjá. A újvidéki „Zásztava“ azt a hírt közli, hogy Pavlovits István, a szerb egyházi javak kezeléségének segédkönyvezetője a napokban több állítólagos sikkasztásról és visszaélésről tett jelentést a kormányának. A sikkasztásokat az egyházi alap javára követték volna el s a segédkönyvezető szerint maga Brankovits patriárka is kompromittálva van az afférben. Tekintve, hogy Újvidéket világos lázzal úzik a följelentések izgalmas sportját, nem lehetetlen, hogy a segédkönyvezető inkább lett kompromittálva, mint a bevádolt patriárka. Pavlovits többek között azt állítja, hogy az egyházi alap kárára az alapítványi pénzek kamataiból 74,000 frtot vett ki abból a célból, hogy e pénzen egy belgrádi festő kétes értékű művét megvegye.

Uj szivar. Az osztrák pénzügyminiszter a költségvetési bizottság ülésében bejelentette, hogy az osztr. dohánygyárak 1897. április havában „infantes“ néven új, kisebb alaku szivarnemet hoznak forgalomba. Mint-hogy pedig az osztrák és magyar dohányjövédék egyöntetűen köteles eljárni, az új szivar ugyanakkor a magyar trafikokban is megjelenik.

Betegségeink.

IV.

A kitörés következményeinek mikénti lefolyása a szervezet ellentállási képességének nagysága mellett lényegesen attól függ, hogy a kóranagy — a lazak heveségi fokából feismerhetőleg — minő mértékben alterálja a megtámadott nemes szövetet, de bármennyire alterálja is, az erőszakos beavatkozás annál veszedelmesebb, minél magasabb fokban nyilvánul a létfontartó erőnek hatalmas önvédelme a jelentkező heves testi fájdalomokban.

Mint egyhelytitt is már megjegyeztem, a homeopathia bámulatos sikereinek titka épen azon kíméletes beavatkozásban rejlik, melylyel a létfontartó erőt céljának elérésében támogatja, előre segíti.

Mert vagy van elegendő életképesség jelen, akkor a helyesen választott és alkalmazott homeopatikus szerek is hatásaikban érvényesülhetnek, vagy nincs, akkor az alloopathia sem nemcsak nem segíthet, de az előző eset fenforgásánál szereinek alkalmazásával az egészségügyi

statisztika azon Molochját táplálja, mely a maradandó utóbjoknak szomorú áldozatait nyeli el.

Kinek jutna azon oktalanság eszébe, hogy a tengereknek tespedő mozdulatlanágát csak azért követelje, mert egészségének életfeltétele, az árapály némelykora hevesebb kitérésével a martokon rombolásokat okoz? Ki kívánhatja ésszerűleg, hogy ugyanezek halálmozdulatlanáguk révén a szerves anyagok felbomlását táplálva, a környéknek káros atomokkal anélkül is telített levegőjét miázmákkal népesítsék be?

Ha tehát az új gyógyeljárás, lemondva az elért sikerek dicsőségéről, a gyógyhatányok döntő szerepét a szervezet épségének fentartására hivatott és áldásos tevékenységében sohasem színtelöl természeti erőnek nyújtja és a betegségeknek természetes lefolyását nem gátolja, ezzel csak az árapályok egészség fentartó hivatásának tesz eleget.

A szervezeti élet fejlődése közben felmerülő árapályoknak minősége, természete, lényege és hol leendő jelentkezése iránt az irisek és a körmöknek szint, illetoleg szín és alakváltozásai nyújtanak felvilágosítást.

Szülétesük idejében az életképes njszülötkeknek irisei általában két színűek és csak később a káros kóranagyok térfoglalásának mérvéhez képest lépnek át a sötétebb színbe. A természetes lefolyásukban meg nem zavart árapályok — betegségek — lezajlása után az ellentállási képesség feltűnő emelkedése mellett az irisek is világosabb színűek lesznek és a szervezet regenerálásának magasztos munkája nyer érvényesülést.

Mennyire beszédek, figyelmeztetők és tanulaságok az irisek, nemcsak abból tűnik ki, hogy a természetes lefolyásukban megzavart betegségek elgyógyítása után színük sötétebbé válik, de azon meglepő különbözőségeben is nyilvánul, mely egyes családokban a szülők betegségeinek elgyógyítása előtt és után született gyermekeknek lelki és testi fejlődése között szembe-szökőleg mutatkozik.

Mint mindenütt, úgy itt is az anyag uralmának hatása érvényesül. A fehér „Marchal Niel“ róza létrejövetelet ép úgy közzönheti a táperőt adó anyagok cél és okszerű vegyülésének, valamint az ugyanazon szülőkötől származó gyermekek lelki és testi tulajdonai között jelentkező éles eltérések is — saját körtörténelmük figyelembe vétele mellett — a szülők testi szervezetében létrejött időközi változásokban lelik magyarázatukat.

Az előadottak összevonásával az új gyógyeljárás főalapelve abban kulminál, hogy a szervezeti élet — fenmaradásának érdekében — állandó küzdelem folytat a szervezetbe került kóranagyok ellen, mely küzdelem hatásai a különböző betegségekben nyilvánulnak.

Minthogy pedig a betegségek a létfontartó erőnek a káros anyagok eltávolítását célzó eszközeik, azért ezek természetes lefolyásának bármínő csekély gátolásával is olyan visszahatást hozunk létre, mely a szervezet ellentállási képességének csökkentése mellett az emberiség degenerációjában jelentkezik.

De továbbá, mivel kicsiny okok is hatásai állandósításával a korall-szigetek képződési munkájához hasonlóan nagy eredményeket szűnnek, azért a kóroknak elhatalmasodása és veszedelmes fellépései is a szervezeti életben kiválóan fontos szerepet játszó oly parányi okokra vezethetők vissza, melyeknek jelentését nemcsak figyelembe sem vesszük, de áldásos hivatásuk teljesítésében meg is gátoljuk.

Mert a természeti erők hatás-nyilvánulásaiiban ugy-rások nem léteznek és ha ilyeneknek látszó tünetények előttünk mégis fölmerülnek, ez csak azért van, mert az okozatok láncszemei között létező összefüggést ismeretünk tökéletlensége miatt ma még felfedezni nem tudjuk, vagy azt elhinni nem akarjuk.

A babonák, kuruzslások és a miszticizmusban való hitnek jelentékeny térfoglalása is ebben leli magyarázatát.

Természettudományi ismereteink jelen magas fejlettségi fokán tagadjuk a esodák létjogosultságát. Ennél-fogva minden tudományos téren a mennyiségtaui kétszer kettő egyenlő 4, elvének feltétlenül kell érvényesülnie, ha fejlődését megingathatlan alapokra akarja fektetni.

A megfigyelő képesség fokozatos fejlesztése és az ez uton szerzett felismerése az állandó érvényű igazságoknak, ugyanezen igazságok abszolút értékét nem csökkentheti.

A látóképeség hiánya még sem gátolhatja a természeti törvényeknek következetes működését és habár a tények tagadásra vonhatóak is, azért létezésük és hatásai meg nem cáfolhatók.

De elkövetkezik majdan az „idők teljessége“ is. A tudományos haladás és szellemi fejlődés tespedést — stagnációt — meg nem tűrnek és utjukban ellenállhatatlan erővel fogják széttiporni az eléjük tornyosuló akadályokat.

Az idők vasfoga megörli még a legsötétebb elfogultságot és a legkonokabb előítéleteket is és az új felemlés szellemi világ trónusán fog székelni maga az Istenség: az „igazság“.

Papp László.

Közzgazdaság.

István gazda tanácsai.

Ha szép, derült napok járnak, a kedvező időt arra használjuk föl, hogy a megkésétt öszi vetést végezzük és a tavasziak alá szántsunk.

A sertést hajtjuk a burgonya vagy répatarlóra, hadd turkáljon ott; a földben mindig marad annyi gumó, hogy fagyig élél rajta. A birka a szénatarlón és a föl nem szántott egyéb tarlón talál még egy kis eleségre; de a számos marha már istállóba kerül és megkezdődik a téli takarmányozás. Ha mindenféle nehezebb külső munkának vége szakad, legfeljebb trágyahordás járja; az igás jószágot soványabb kosztra lehet fogni. De aztán ez a sovány koszt ne legyen annyira sovány, hogy tavaszra bőrével számoljon be a jószág. A vemhes állatokat, hizó ökröket, hizó sertéseket, magától értetődik, hogy most is jól kell táplálni.

Ha egyéb külső munkát elvégeztünk és az ut is alkalmas rá, hozzáfoghatunk a trágyázáshoz, egy a szántóföldön, mint a szőlőben, gyümölcsösben és kertben.

A szőlőt takarjuk be. Különösen homokon ezt nem szabad elmulasztani, mert könnyen elfagy. Az ültetésre szánt vesszőt szedjük meg és veremjük el laza vagy homokos föld közé úgy, hogy se nedvesség, se fagy ne férjen hozzá. A döntést, bujtást is meg lehet kezdeni.

Ha az új borok kiejedtek, töltögessük fel a hordókat. Eleinte gyakrabban kell töltögetni, mert az új bor gyorsabban apaszt.

A burgonyát, répát vagy pincébe rakjuk el, vagy beveremjük.

Az új tengerit, ha padlásra tesszük, jó vékonyan tereggessük el, mert a még ki nem száradt csövek könnyen megromlanak. Góréban természetesen forgatás nélkül is jól kiszárad a tengeri.

A gabonát szorgalmasan forgassuk.

A méhkaptárakat készítsük el a telelésre, mert hirtelen hideg idő állhat be és a méhekben kár eshetik.

A negyedik évnegyedre járó adót november 15-éig minden rendes gazda kifizeti.

NYILTTÉR. *)

Nyilatkozat.

A „Zombor és Vidéke“ folyó évi november 8-án megjelent 90-ik, és a „Zombori Hírlap“ folyó évi november 8-án megjelent 89-ik számában a „Hírek“ rovatában személyemet sértő közlemények jelentek meg. — A „Zombor és Vidéke“ azt a vakmerő valótlanosságot írja, hogy én Schlesinger lisztkereskedőt folyó évi november 7-én délben 12 órakor orozva támadtam volna meg és agyba főbe vertem volna, a „Zombori Hírlap“ meg azt írja, hogy én Schlesinger lisztkereskedőt, ugyanaz nap meglestem volna a boltjában és véresre vertem volna.

Az igen szép és éber figyelemre is mutat, hogy ha a fent tisztelt lapok a közönséget a történet napi eseményekről értesítik, de nagyon csunya, hogy ha a valóságnak meg nem felel és egy tisztességes társadalmi állású családos embert személyében sértő kóhalmányt közöl.

Ugy a fent tisztelt lapoknak, nemkülönben a nagy közönségnek is az elferdített hírekkel szemben a tisztaságát adom elő.

Az igaz, hogy én Schlesingernek lisztárért 6 frttal tartoztam, de az is igaz, hogy minden perlés nélkül még folyó évi június havában megfizettem, — ő azonban akkor nyugtát nem adott, s ezen újabb megfizetése iránt folyó évi november hó 6-án a délelőtti órákban a piacon jogtalanul több ízben megtámadott; és én — mint sokkal csendesebb és higgadt vérű ember, — egy rossz szóval sem bántottam, hanem azt mondtam neki, hogy én magának nem tartozom, mert azon összeget még júniusban megfizettem, mit tanukkal is bírok igazolni. — Folyó évi november 7-én délben ahogy hazafelé mentem, ő a boltja előtti járdán szemközt jött nekem s amidőn mellettem elhaladt, a botot kezéből kikapta s rémületesre emelte, s a már megfizetett összeget követelte, én ekkor a botot balkezemmel megkaptam, s jobbkezemmel védtem magam.

Azt már csak a fent tisztelt lapok írja, de különösen a „Zombor és Vidéke“ lapírója megengedi, hogy a „hős“ Schlesinger volt; mert ő kapta ki kezéből a botot s ő támadott meg; de azt is megengedi, hogy egy olyan Schlesinger-féle hengegő ember által, a ki kétszer akar egy összeget rajtam megvenni, — nem hagyom magam beszenyezteni. — És az sem igaz és a valóságnak nem felel meg, hogy én őt agyba főbe vertem volna, mert azt nem tettem, — hanem a kezéből kikapott bottal saját orrát megütötte s ezáltal saját magának vérzést okozott és engem macska módra megkarmolt.

A tisztelt „Zombor és Vidéke“ lapírója megengedi, ha azt a szerénységet a nyilvánosság előtt megsugom neki, hogy én mindenkor tudom kötelességemet, és társadalmi állásomnál mindenkor neveztettem magamat urnak.

Kelt Zomborban, 1896. november 10-én.

Ripező János,
róm. kath. kántor.

*) Az e rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Felolós szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,
köz- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

10096. sz.
kig. 1896.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye b.-kulai járásába bekebelezett B.-Kula községében leköszönés folytán türesedésbe jött és évi 500 frt utólagos havi részletekben fizetendő javadalmazással egybekötött irnok-végrehajtói állásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám legkésőbb **folyó évi november hó 20-ig** annál is inkább nyújtsák be, mert az ezentul érkezőket figyelembe nem fogom venni.

A választás B.-Kula községében folyó évi november hó 21-ik napján délelőtt 10 órakor fog megtartani.

B.-Kulán, 1896. évi november hó 2-án.

Müller Béla,
szolgabíró.

3-3

3381. sz. 1896.

Faeladási hirdetmény.

Alulírott hivatal részéről közhírré tétetik, hogy a palánkai m. kir. erdőgazdálkodás kezeléséhez tartozó tovarisovai „Bajszki Gáj“ nevű kemény erdő 34-ik tagjában I-ső részleten 46-52 hold; bukini „Marica“ nevű kemény erdő 37-ik tagjában I-ső részleten 36-69, II-ik részleten 42-37, IV-ik részleten 47-20 hold; palánkai „Popina“ nevű kemény erdő 10-ik tagjában I-ső részleten 40-64, II-ik részleten 42-95, III-ik részleten 55-59, IV-ik részleten 46-22 holdon álló fatömeg tuskóirtás kötelezettsége és a szerződési időtartam alatt a legeltetésnek szabad gyakorolhatása mellett felsőbb jóváhagyás fenntartásával **f. évi november hó 23-án délelőtt 9 órakor** a palánkai m. kir. erdőgazdálkodás irodájában megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérők eladtni fog.

Az árverési és szerződési feltételek, valamint az egyes erdőrészek részletes becslése, illetőleg a kikiáltási árak az alulírt hivatalnál és a palánkai m. kir. erdőgazdálkodásnál a szokásos hivatalos órákban megtekinthetők.

Apatinban, 1896. november hóban.

M. kir. erdőhivatal.

Borok eladása.

Ajánlok tiszta, hamisítatlan, kitünő, első minőségű

Karlovici csepp-ürmöst,

Negotini sillert, Magyaradi fehér aszaltit,

kitünő (ruszicai) sillert,

ugy

Dalmáciai vörös boraimat

és

Szerémi ó-szilvóriumot

nagyban és kicsinyben.

Kiváló tisztelettel

MOMIROVITS VLÁDÓ,

a „Solyom“-hoz címzett vendéglőben.

3-1

Eladó vagy bérbeadó ház.

A jövő 1897. évi május hó 1-étől egy 8 szobás lakház, mely üzletnek is igen alkalmas, **kiadó** esetleg szabad kézből **eladó**. Radisies-utea 110. szám. Bővebbet a kiadó-hivatal.

3-1

Mellékfoglalkozást

keres **ügyvédi**, vagy más irodában **egy 9 évi gyakorlattal bíró ügyvéd**ed, ki jelenleg is ügyvédi irodában dolgozik s minden néven nevezendő irodai munkát önállóan elvégez.

Dolgozhat d. u. 1-től 3-ig és este 6-tól 9-ig

Cím a kiadóhivatalban.

3-3

Üzlet-átvétel.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy **Haloupka József** sok éven át fennálló

puskaműves üzletét

vétel útján megszereztük és egyuttal tisztelettel tudatjuk a t. vadász és lövész urakkal, hogy számos évi gyakorlatunk és megszerzett szakismereteink folytán az e szakmába vágó bármely munkát a legpontosabban, legjobban és olcsón elvégezhetünk és hogy **gazdagon felszerelt fegyverraktárt** tartunk ugy saját, mint külföldi gyártmindentemű vadászati cikkek és eszközök. Javítások, úgy átalakítások gyorsan és olcsón eszközöltetnek.

Számos megrendelésért esedeznek

tisztelettel

Reymann J. és társa.

Ugyanitt egy jó házból való fiu tanoncul felvétetik.

3-1

Zembar. Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvendéjéből.

Vendéglő-bérbeadás.

A „Vadászkürt“ melletti ugy-nevezett **kis Vadászkürt vendéglő** 1897. évi január hó 1-től több évre **bérbeadandó.**

Értekezhetni Mikosi Imre a „Vadászkürt“ szálloda bérlőjével Zomborban.

3-1

10666. sz.

kig. 1896.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye b.-kulai járásába kebelezett Veprovác községében lemondás folytán megüresedett és évi 300 frt fizetéssel javadalmazott községi irnoki állásra ezennel ismételt pályázatot nyitok.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **folyó évi december hó 15-ig** annál is inkább nyújtsák be, mert az azon túl érkezőket figyelembe venni nem fogom.

B.-Kulán, 1896. évi november hó 7-én.

Dr. Széchényi Tamás,

főszolgabíró.

3-1

2763. sz.

kig. 1896.

Árlejtési hirdetmény.

Bács-Bodrogh megye tekintetes törvényhatósági bizottságának 1895. évi november hó 23-án 1765/1895. sz. a. hozott határozatával, a vármegyei tekintetes alispáni hivatal, az adai védtöltés magasztása és javítására vonatkozó tervezet jóváhagyván, felhivatnak mindazok, kik az 5840 folyó méter hosszúságú felhordására 64453-68 köbméter földmennyiség felhordására és töltés javítására vállalkozni szándékoznak, hogy a **folyó évi november hó 15-én Ada községében délelőtt 9 órakor** megtartandó nyilvános árlejtésre jelenjenek meg.

A szegedi m. kir. folyammérnöki hivatal által 1896. évi augusztus 12-én kelt és elfogadott részletes építési feltételek, nemkülönben a község képviselőtestülete még azonkívül hozott és vállalkozóra kötelező határozatok alulírott előjárásnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Árlejtés szándékozóik az előirányzott 14734 frt 39 kr 10%-át az árlejtés alkalmával tartoznak készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban bántapénzül letenni, avagy ha helybeli szakmáymunkások szándékoznak a munka teljesítésére vállalkozni, úgy a munka 10%-ának előre való elkészítése is bántapénzül elfogadtatik és annak munkadíja csak a végleszámlás elfogadása és jóváhagyása után fog vállalkozónak kifizettetni.

A töltéshez kiemelt földmennyiség köbméter kikiáltási egység ára 22⁸³/₁₀₀-krban állapítottatik meg, tekintet nélkül arra, vajjon a kiemelt földmennyiség a töltés magasztására, feljárók készítésére, avagy a töltéstest bármely részének egyengetésénél lesz felhasználva.

Adán, 1896. november hó 7-én.

Aradszky Ulászló,
jegyző.

Wolf József,
v. bíró.

2-2

XIX. é.

Egyes s

Tartsu

felett. Kez

hónappal az

ták is, azt

harmincöt f

Es ime: a

kott, az oss

pedig csak

eszközökkel

itt újból fej

veset segít

A pánszláv

Stomfa is m

Több szere

megyékben

osztrák anti

párt innen

mostani tag

teszik ki t

Hozzávéve

más antilibe

ben nyerni

egy tized ré

korántsem o

ultramontán

falára festeni

annál is ke

A képviselő

lejárlják mag

lesz képes f

haderegnek,

a magyar n

csőségére.

A néppá

az Ugron-fr

Megfogyott,

Házban nem

s azért feles

A magyar né

A „

Betegáya

Es nézet

Hogy fog

Es való

Ajkunk n

Nézünk e

Biztató r

A mint sz

Forró ke

S számlá

S aztán e

Hogy meg

Te korh

Mért ninc

Miért var

Hogy vég

Biztatsz

Hogy akk

Es én ug

Mig a kin

S mikor

Mikor a k

Odakünn

Haló virá